

Programmaplan Burgerparticipatie

“In een wereld waarin inwoners en overheid elkaar niet altijd vinden, begrijpen en vertrouwen, maar samen wel tot de beste en mooiste resultaten kunnen komen, is er nu het programma Burgerparticipatie. Om de potentie van samenwerken beter te benutten, zodat Apeldoorn nog mooier, beter en leuker wordt om te wonen, te werken en te leven”

Kennen, vertrouwen, waarderen en samenwerken

In dit programma wordt van elkaar geleerd, ontwikkelingen logisch aan elkaar geknoopt en waar nodig iets toegevoegd

Programmaliijnen en fases

Binnen het programma Burgerparticipatie gaat het om drie hoofdlijnen. Deze lijnen zijn gedestilleerd uit de raadsopdracht van januari 2019 en de beide bijbehorende moties. En uit achterliggende documenten, gesprekken over participatie en andere programma's of thema's die een relatie met het onderwerp Burgerparticipatie hebben.

Kern raadsopdracht:

- **Inzetten op verbreding en uitbreiding van alle participatievormen**

In schema ziet dat er zo uit:

	Beïnvloedings-participatie	Inwoners meer betrekken	 Gebiedslijn	Waardecreatie: initiatieven	Tijdslijn
Kennen	Wie is er actief? Elkaar spreken en ontmoeten Wie missen we nog?	Wat doet de gemeente? Wat zijn we van plan en wat is uw invloed?	Wat weten we (gemeente en inwoners) van onze dorpen, en buurten?	Welke initiatieven zijn er al en wie wil initiatieven ontplooiën?	2018 - 2019
<i>acties</i>	<i>Modernisering DWR'en Andere partijen</i>	<i>Cursus politiek actief Bewonersinfo</i>	<i>Gebiedsfoto</i>	<i>Crowdfundingsplatform</i>	
Vertrouwen en waarden	Afspraken maken over samenwerking en facilitering	Bepalen van de ambitie tav participatie Ook per project	Wat is er volgens ons (gemeente en inwoners) nodig in het gebied?	Faciliteren en adviseren	2019 - 2020
<i>acties</i>	<i>Participatieverordening / nieuw afsprakenkader</i>	<i>Raadskader Inzet en verantwoording op basis Participatieladder</i>	<i>Vitaliteitsagenda Aanspreekpunten per gebied</i>	<i>Initiatievenfonds + initiatievenmakelaar Waarderingsinstrumenten</i>	
Samenwerken	Hoe werk je samen? Wat is (en heb jij) daarvoor nodig?	Gebiedsaanpak: zie kolom hiernaast Plek bieden	Samen zorgen dat het gebied vitaal blijft Bestuursstijlen	Meedoen om initiatieven te realiseren	2020 – 2021 e.v.
<i>acties</i>	<i>Experimenteren met bestaande en nieuwe (vormen van) samenwerken</i>	<i>Huis / kamer van de stad inrichten Community art voor Huis van de Stad</i>	<i>Uitvoering Vitaliteitsagenda, zo nodig door Revitalisering</i>	<i>Experimenten overheids-participatie R2C</i>	
<i>rode draad</i>	<i>Leren en ontwikkelen: door doen, experimenteren en evalueren</i>				2019-2022
	Dé Apeldoornse manier van samenwerken: zo doen wij dat samen!				

Beïnvloedingsparticipatie: verbreding en uitbreiding

1. Kennen, waarderen en vertrouwen: modernisering van de dorps- en wijkraden

Uitdaging:

De geïnstitutionaliseerde positie van dorps- en wijkraden vernieuwen, om de potentie van deze raden beter te kunnen benutten, samen met andere betrokken inwoners en partijen

Thema's:	Welke waarde hebben de Dorps- en Wijkraden? Onderzoeken of het mogelijk is en om: <ul style="list-style-type: none">- de Dorps- en wijkraden te beschouwen als een van velen en hun bevoorrechte positie los te laten- maatwerkafspraken met de Dorps- en Wijkraden te maken De huidige Verordening op de Dorps- en Wijkraden intrekken en daarvoor een nieuw afsprakenkader in de plaats te stellen
Middel en vorm:	Samenwerkingstraject tussen afgevaardigden van dorps- en wijkraden en de gemeente in bijzijn van wethouder Wim Willems. Maandelijks gesprekken.
Betrokken:	Stadsdeelmanagement, Veiligheid & Recht

Planning en afspraken:	Traject is naar verwachting eind december afgerond, resultaat is een voorstel voor de gemeenteraad
Effect-meting:	Gemeenteraad is positief over het voorstel Gedurende looptijd programma jaarlijkse peiling of nieuwe afspraken werken, de verhoudingen verbeterd zijn en de potentie van de Dorps- en Wijkraden beter wordt benut
Financiën:	Regulier budget POW

2. Kennen: verbreding en uitbreiding

Uitdaging:

Leren kennen van andere partijen die zich bezig houden met beïnvloedingsparticipatie en nieuwe partijen uitnodigen om zich hiermee bezig te houden

Thema's:	Wie zijn er actief of willen actief worden en hoe willen zij betrokken en gefaciliteerd worden? Denk hierbij ook aan specifieke groepen zoals jeugd (kinderburgemeester, Jeugdraad)
Middel:	Gesprekken aangaan en in kaart brengen

Betrokken:	Stadsdeelmanagement, Griffie, beleidscollega's
Planning en afspraken:	Traject is naar verwachting eind december afgerond, resultaat is een voorstel voor de gemeenteraad
Effect-meting:	Gemeenteraad is positief over het voorstel Gedurende looptijd programma jaarlijkse peiling of meer en andere partijen zijn betrokken en hoe dat wederzijds bevalt
Financiën	Aanjaagbudget Bestuurstijlen

3. Waarderen en vertrouwen: borgen

Uitdaging:

Hoe laat je elkaar zien dat participatie geen 'af te vinken onderwerp' is maar dat we echt met elkaar willen samenwerken en de gemeenschappelijke kennis benutten?

Thema's:	Is er een basis van waardering en vertrouwen? Is de sfeer goed (of verbeterd)? Is het wenselijk om te komen tot een Participatieverordening of iets anders waarmee we borgen dat we serieus en constructief met participatie omgaan?
Middel en vorm:	Deelname VNG-Quick Scan Lokale Democratie bij wijze van 0-meting Gezamenlijke gesprekken Pilots en evaluaties
Betrokken:	Stadsdeelmanagement, Griffie, Gemeenteraad, Veiligheid & Recht

Planning en afspraken:	Laatste helft 2019 – eerste helft 2020
Effect-meting	Deelname VNG-Quickscan Jaarlijkse peiling naar basis van waardering en vertrouwen en sfeer Al dan niet totstandkoming Participatieverordening
Financiën:	Reguliere budgetten organisatie en raad / Griffie

4. Samenwerken: verbreden en experimenteren

Uitdaging:

Met meer en andere mensen samenwerken, zowel binnen als buiten de organisatie vraagt bereidheid tot experimenteren, en daarvan leren.

Thema's:	Meer en anderen betrekken bij al bestaande vormen van participatie. Vernieuwende vormen van samenwerken testen zoals in het programma Comfortabele Gezinsstad
----------	--

	Waarbij is het mogelijk om samen met de raad te experimenteren?
Middel en vorm:	Experimenteren, evalueren en leren. Op een manier die energie geeft. Niet 'afrekenen' maar uitnodigen en steunen. Ontdekken wat mogelijk is en waar ons dat brengt.
Betrokken:	HRM, vakeenheden, vrijwilligers uit de organisatie, raad / griffie

Planning en afspraken:	2020 – 2022
Effect-meting	Evaluaties experimenten
Financiën:	Ntb Waar mogelijk gebruik maken van al bestaande budgetten

Inwoners meer betrekken bij wat de gemeente doet

1. Informeren: wat doet de gemeente?

Uitdaging:

Meer bekend maken wat de gemeente doet

Thema's:	Wat zijn de taken en rollen van de gemeentelijke organisatie en van de politiek en waar en wanneer kunnen mensen invloed uitoefenen? Komen tot een participatiekalender en/of meer informatie over participatiemogelijkheden op de gemeentelijke website
Middel en vorm:	Te bepalen in overleg met communicatie en de Griffie Succesvolle instrumenten zoals de cursus 'Politiek Actief' behouden en zo mogelijk uitbreiden
Betrokken:	Communicatie, Griffie, Stadsdeelmanagement

Planning en afspraken:	Continue proces met een extra inzet in 2019 en begin 2020. Koppelen aan het participatie-event tijdens de opening van het Huis van de Stad en de Meester in je Werk-weken
Effect-meting	Mate van raadpleging participatiekalender / participatiemogelijkheden op de website Aantal cursussen, deelnemers en gegeven waardering
Financiën:	Regulier budget POW, Griffie, Communicatie, HRM

2. Informeren: wat gaan wij bij u doen en heeft u invloed?

Uitdaging:

Altijd informeren

Thema's:	Bij elke project en werk dat mensen raakt, worden zij geïnformeerd over wat het voor hen betekent en of en wanneer zij invloed kunnen uitoefenen
Middel en vorm:	Te bepalen in overleg met communicatie en de verschillende eenheden. In ieder geval via goede bewonersbrieven maar ook kijken naar de inzet van social media en buurtapp's of andere platformen
Betrokken:	Communicatie, vakeenheden

Planning en afspraken:	Continue proces met een extra inzet in 2019 om de basis op orde te brengen
------------------------	--

Effect-meting	Gedurende looptijd programma jaarlijkse steekproef-peiling naar compleetheid en waardering. Volgen reacties Social Media.
Financiën:	Regulier budget vakeenheden en communicatie

3. Vertrouwen: inzet participatieladder

Uitdaging:

Slechts uitspreken dat participatie belangrijk is, zonder daar inhoudelijk gevolg aan te geven en vooraf duidelijkheid te creëren, leidt niet tot goede inhoudelijke afwegingen en waardevolle resultaten. Het is van belang om hierover het goede gesprek te voeren en duidelijke afspraken te maken.

Thema's:	Van te voren bepalen wat de ambitie en haalbaarheid ten aanzien van participatie is: welke trede van de participatieladder?
Middel en vorm:	Vaststellen raads kader participatie. Per project vooraf duidelijkheid. Verantwoording richting de raad
Betrokken:	Raad, Griffie, vakeenheden

Planning en afspraken:	Inhoudelijk bespreking en daaropvolgende uitvoering in 2020
Effect-meting	Al dan niet totstandkoming Raads kader participatie Duidelijkheid vooraf per project en verantwoording richting raad. Dit laatste zal een groeimodel zijn: 100% score aan eind looptijd programma
Financiën:	Reguliere budgetten

4. Vertrouwen, waarderen en samenwerken: aanspreekpunten

Uitdaging:

Om de vaak gevoelde kloof tussen inwoners en gemeente kleiner te maken is het goed om als gemeente dichterbij te zijn. Komen tot meer aanspreekpunten en een gezicht voor de inwoners

Thema's:	Veel inwoners geven aan behoefte te hebben aan één gezicht of aanspreekpunt
Middel en vorm:	Experimenteren met inzet van zogeheten 'postcode-ambtenaren': een ambtenaar die het gezicht en aanspreekpunt is voor een buurt Mogelijk ook voor en met de raad op te zetten

Betrokken:	Stadsdeelmanagement, vrijwilligers uit de organisatie
Planning en afspraken:	2019 – 2020 experimentfase
Effect-meting	Evaluatie experiment eind 2020
Financiën:	Aanjaagbudget Bestuursstijlen

5. Informeren en samenwerken: nabijheid gemeente en bestuur

Uitdaging:

Om de vaak gevoelde kloof tussen inwoners en gemeente kleiner te maken is het goed om als gemeente dichterbij te zijn. Ook het bestuur kan en wil daar een rol in vervullen. Onder het onderwerp bestuursstijlen wordt gesproken over gericht en ongericht in een wijk aanwezig zijn en over de zogeheten maatschappelijke brandweer

Thema's:	Uitgangspunt is dat nabijheid vertrouwen geeft. Zeker ook als het bestuurders betreft en er actief met problemen aan de slag gegaan wordt. Werken de manieren die bij het onderwerp bestuursstijlen bedacht zijn? En levert het ook dingen op waar we nog niet mee om weten te gaan, zoals toezeggingen, veel extra werk, onderwerpen die ergens dwars doorheen gaan etc. En wat is ervoor nodig om dat goed te handelen? Ook vanuit de Omgevingswet wordt geëxperimenteerd met nabijheid in de vorm van een loket in de wijk voor (bouw)initiatieven. De CMO's trokken al eerder de wijk in. Werkt het?
Middel en vorm:	Experimenteren met de maatschappelijke brandweer en aanwezigheid in de wijk. Onderzoeken, evalueren en van leren. Zo nodig extra structuur bouwen.
Betrokken:	Bestuur, Strategie en Regie, Communicatie, Stadsdeelmanagement

Planning en afspraken:	2019 – 2020 experimentfase en evaluatie
Effect-meting	Evaluatie experimenten. Maatschappelijke brandweer midden 2020.
Financiën:	Aanjaagbudget Bestuursstijlen

6. Samenwerken: samenkomst vertegenwoordigende democratie en (nieuwe) partners

Uitdaging:

Waar ontmoet je elkaar op een logische en laagdrempelige manier? Waar kun je werken aan initiatieven? Waar breng je de vertegenwoordigende democratie en participanten bij elkaar? Waar kun je experimenteren met vernieuwende vormen en bijzonder partnerschap?

Thema's:	Waar vind je elkaar? In de wijken en buurten en bij initiatieven op de koffie natuurlijk maar zeker ook in het Huis van de Stad Om te beginnen met een participatie-event in het huis van de stad waarin alles samenkomt
Middel en vorm:	Komen tot logische plekken om elkaar te ontmoeten. Faciliteren van deze ontmoeting en samenwerking. Faciliteren van ruimte voor initiatieven in bijvoorbeeld de 'kamer van de stad' Community-art vormt het symbool van de waarde van participatie
Betrokken:	Team Huis van de Stad, Griffie, initiatiefnemers

Planning en afspraken:	2019 opzet. 2020 uitvoering event en ingebruikneming Huis van de Stad
Effect-meting	Evaluatie event begin 2020 Peiling naar waardering nieuwe ontmoetingsmogelijkheden Huis van de Stad, eind 2020
Financiën:	Hiervoor is nieuw budget nodig.

Samenwerken: de gebiedslijn

Deze lijn beschouwen we als een sterke drager van Burgerparticipatie in Apeldoorn. Zoals geconstateerd in de door het college geaccordeerde Koersnotitie 'Helder in ambitie, flexibel in de uitvoering' heeft de stadsdeelaanpak zijn waarde op het gebied van participatie bewezen. In het nieuwe model van Gebiedsgericht werken wordt ingezet op directe samenwerking tussen gemeente en gebied, kleinere gebieden en aandacht voor alle thema's die een rol spelen bij de vitaliteit van een gebied.

7. Optimale participatie in het gebiedsgericht werken

Uitdaging:

Inwoners zijn het meest betrokken bij hun eigen buurt en willen daar vaak ook over meepraten. In de nieuwe opzet van het gebiedsgericht werken wordt gewerkt met instrumenten die voor inwoners en professionals inzichtelijk maken hoe een buurt ervoor staat en samen toe komen tot een analyse en agenda van wat nodig is.

Thema's:	Invoering nieuwe opzet gebiedsgericht werken met Gebiedsfoto's, gebiedsbijeenkomsten en Vitaliteitsagenda's. Deze ook openbaar maken. Uitwerken hoe deze gebiedsaanpak het beste te koppelen is met de Omgevingswet (Omgevingsvisie en Omgevingsplannen) en de revitaliseringstrajecten zodat er (zeker ook naar de samenleving toe) een logische reeks ontstaat. Daarnaast betrekken van de strategische thema's zoals Comfortabele Gezinsstad, Inclusie en Duurzaamheid.
Middel en vorm:	Nieuwe opzet gebiedsgericht werken uit-ontwikkelen en invoeren. Bestuurlijk en in de organisatie bespreken hoe de genoemde trajecten te koppelen zijn. Overwegen om de leefbaarheidsmonitor opnieuw te gebruiken.
Betrokken:	Stadsdeelmanagement, INF/Datalap, Team Omgevingswet, Team Revitalisering, Communicatie

Planning en afspraken:	Invoering nieuw opzet gebiedsgericht werken in 2019. Koppelen trajecten zo mogelijk in 2019
Effect-Meting	Aantal Vitaliteitsagenda's die conform de nieuw opzet zijn ontwikkeld
Financiën:	Regulier budget POW en mogelijk onderzoeksbudget INF

Waardecreatie: initiatieven: verbreding en uitbreiding

1. Kennen: wie zijn onze (potentiële) initiatiefnemers?

Uitdaging:

Weten wie initiatiefnemers zijn en wat zij allemaal doen. Dit om te weten wie potentiële partners zijn of wie ondersteuning nodig heeft (en wat dat dan is) maar ook voor kruisbestuiving

Thema's:	Veel mensen zijn actief en nemen initiatieven. Lang niet iedereen heeft daar de gemeente bij nodig of zoekt de samenwerking.
Middel en vorm:	In kaart brengen wie waarmee waar actief is en werken aan exposure. Via de website, via de site van Comfortabele Gezinsstad, via een participatie-event etc.
Betrokken:	Stadsdeelmanagement, Dorps- en Wijkraden, Stimenz, initiatiefnemers

Planning en afspraken:	2019-2020 voor het opzetten. Daarna structureel bijhouden en aandacht aan schenken
Effect-meting	Ontwikkeling aantal in beeld zijnde initiatieven
Financiën:	Reguliere budgetten POW en Communicatie. Mogelijk extra budget nodig indien een

2. Vertrouwen en waarderen: hoe kunnen wij hen helpen?

Uitdaging:

Veel initiatieven hebben ondersteuning nodig om hun volle potentie te kunnen benutten. Omdat er veel verschillende initiatieven en veel verschillende behoeften zijn, is het zinvol om verschillende instrumenten aan te bieden

Thema's:	Faciliteren met geld, handjes, materialen, advies, overheidsparticipatie
Middel en vorm:	<ul style="list-style-type: none">- In stand houden Crowdfundingsplatform 'Voor Apeldoorn' en stimuleren gebruik- Opzetten initiatievenfonds: laagdrempelig en voor alle initiatieven de Apeldoorn mooier, beter en leuker maken. Dilemma's onderzoeken en besluiten over nemen (hoeveel geld, hoe vaak aanvraag mogelijk, wie beoordeelt, hoe vindt het Richt to Challenge een plek, wat zijn de criteria, willen we sturen op bijvoorbeeld strategische doelen, hoe zit het met de doorzettingsmacht van de stadsdeelmanager etc.)- Proefdraaien met initiatievenmakelaar- Invoeren waarderingsinstrumenten

Betrokken:	JZW, V&R, Stadsdeelmanagement
Planning en afspraken:	2019 opzetten, 2020 evalueren en zo nodig bijstellen
Effect-meting	Ontwikkeling aantal crowdfundingcampagnes, aantal aanvragen initiatievenfonds en aantal 'hulpvragen' initiatievenmakelaar
Financiën:	Budget vanuit POW en JZW. Wellicht geld vanuit de leefbaarheidsalliantie van de provincie Gelderland. Budget initiatievenmakelaar moet nog gezocht worden.

3. Samenwerken: overheidsparticipatie

Uitdaging:

Als er sprake is van gedeelde belangen of initiatieven met een grote maatschappelijke potentie is alleen meedenken en adviseren niet voldoende. Dan is overheidsparticipatie passend: meedoen en meerealiseren. Dat is best eng.

Thema's:	Hoe bepaal je bij welke initiatieven je mee gaat doen? Wanneer is sprake van belangenverstrengeling, staatssteun, precedentwerking etc.? Wat werkt wel en wat niet? Kan het Right to Challenge ook worden omgedraaid: dat de gemeente de maatschappij actief uitdaagt om dingen op te pakken omdat de gemeente denkt dat zij dat beter of goedkoper kunnen?
Middel en vorm:	Experimenteren en evalueren
Betrokken:	Vakeenheden, gemeenteraad, initiatiefnemers

Planning en afspraken:	2020 -2021
Effect-meting	Evaluatie experimenten. Eind 2021.
Financiën:	ntb

Rode draad: leren en ontwikkelen

Loopt door alle drie de inhoudelijke lijnen en fases heen

Uitdaging:

Ontwikkelen participatiecompetenties bij medewerkers en management. Het is geen verplicht nummer en ook niet vrijblijvend. Medewerkersparticipatie stimuleren (zo buiten zo binnen).

Thema's:	Hoe zorg je voor een leercurve voor jezelf en voor anderen? Wat werkt wel en wat werkt niet? En wat heb je zelf nodig om participatie te ervaren als een waardevolle bijdrage en manier van werken? Iets waar je blij van wordt?
Middel en vorm:	Training en coaching organiseren. Waar mogelijk samen met relevante trajecten zoals de Omgevingswet, Revitalisering, Comfortabele Gezinsstad, Duurzaamheid. Aansluiten bij de energie en behoefte die er al is in de eenheden/teams. Leren door het in het werk te doen. We gaan uit van train-de-trainer. Dus zoveel mogelijk zelf doen. Experimenteren is het kernwoord. Samen (met de samenleving en de politiek) evalueren. Contact binnen met buiten organiseren (zoals tijdens de Meester in je Werkweek). Meester in je Werk 2019 weer in het teken van burgerparticipatie. Ook de raad betrekken.
Betrokken:	HRM, vakeenheden, vrijwilligers uit de organisatie, gemeenteraad / griffie

Planning en afspraken:	2019 – 2022
Effect-meting	Aantal trainings- en coachingstrajecten en waardering deelnemers Evaluatie experimenten Aantal deelnemers Meester in je Werk-week 2019
Financiën:	ntb Zoveel mogelijk aansluiten bij andere trajecten en beschikbare budgetten. Ook zoveel mogelijk gebruik maken van eigen kennis, kunde en inzet

Kernwaarden en -kernwoorden van het programma

Interesse in elkaar leidt tot elkaar kennen. Dat leidt tot waardering en vertrouwen. Dé basis voor samenwerken.

Kennen > waarderen / vertrouwen > samenwerken

Participatieladder

Participatie gaat over meedoen ...

“Practice what you preach”

Zoveel mogelijk zelf doen, zodat wat we leren en ervaren in huis blijft

Learning bij doing

Train de trainer

Bureau's de deur uit

Buiten gebeurt het

Voor wie doen we het eigenlijk / werken we eigenlijk?

Het moet vooral leuk zijn

Wat is er tot nu toe gebeurd?

Stadsdeelaanpak

'Standaard' werkwijze participatie bij projecten

Gesprekken met participanten tbv evaluatie Stadsdeelaanpak

Koersnotitie gebiedsgericht werken opgesteld en door college geaccordeerd, 2017

Vanuit de samenleving zienswijzen op binnen gekomen

Raadswerkgroep Burgerparticipatie > rapport 'Samen voor Apeldoorn', begin 2018

Pilots nieuwe gebiedsgerichte werkwijze

Deelname onderzoek UvT naar 'Ambtelijk vakmanschap in de participatiemaatschappij'

Wethouder 'Burgerparticipatie', mei 2018

Pilots participatie bij projecten (bv Plein van de stad, Omgevingsvisie)

Meester in je Werk-week in kader burgerparticipatie: naar buiten!, workshops en lezingen

BOT-bespreking college

PMA burgerparticipatie

Gesprek raad met Dorps- en Wijkraden

Raadsopdracht en 2 bijbehorende moties ('Dorps- en Wijkraden', 'Boter bij de vis'), januari 2019

Structurele invoering Crowdfundingsplatform 'Voor Apeldoorn', januari 2019

Heidag burgerparticipatie

Gesprekken met andere gemeenten en mogelijke partners

Gesprekken met teams

Aanvraag deelname Quick Scan Lokale Democratie (VNG)

Wie is er van?

Wethouder Burgerparticipatie Wim Willems

Aanjagers José Cvetanovic, Ietje Oostinga, Nina Bassant

Het college (*'want we willen dichtbij en aanspreekbaar zijn'*)

Alle ambtenaren (*'want niemand is helemaal een binnen-mens'*)

De samenleving (*'want samen kunnen we tot de beste en mooiste resultaten komen'*)